

Katedra trestního práva

Posudek oponenta na diplomovou práci Anny Freimannové „Kriminologické faktory kriminality páchané právníky osobami“

Předložená diplomová práce obsahuje 72 stran textu a je přehledně a logicky členěna do úvodu, čtyř základních kapitol a závěru. Vnější úprava je velmi pěkná. Okruh použité literatury je mimořádně bohatý a zahrnuje i velkou práci zahraničních autorů, jakož i internetové zdroje. Citace a parafráze jsou v práci důsledně vyznačovány. Po formální stránce rozhodně splňuje předložená práce všechny požadavky na ni kladené.

Diplomantka si za téma své práce zvolila problematiku rozhodně netradiční, která nebývá častým tématem diplomových prací. Nejen že jde o problematiku v našich poměrech relativně mladou, ale nadto se diplomantka nezaměřuje toliko na aspekty pozitivně-právní, ale zejména na aspekty kriminologické. Práce proto klade nemalé nároky na excerpce pramenného materiálu a současně dosti vysoké nároky na vlastní zpracování analyzovaného institutu ze zvoleného pohledu. S ohledem na shora uvedené, je práce aktuální a zpracování zvoleného tématu je určitě přínosné.

Po stručném úvodu, ve kterém diplomantka charakterizuje cíl a zaměření své práce, se nejdříve věnuje genezi trestní odpovědnosti právníků osob v angloamerické oblasti a v oblasti kontinentální. Klíčové vývojové mezníky jsou postiženy velmi správně. Pěkně a výstižně jsou zpracovány peripetie přijetí této koncepce v českém právním řádu, včetně mezinárodních a vnitropolitických souvislostí. Tato část práce je pak doplněna interpretací některých statistických údajů z doby účinnosti zákona o trestní odpovědnosti právníků osob.

Následující dvě kapitoly práce jsou zaměřeny na kriminologické faktory kriminality páchané právníky osobami a na využití poznání těchto faktorů při potlačování (v prevenci) tohoto negativního společenského jevu. Výstižně je vymezen pojem tzv. korporální kriminality, který byl až do druhé poloviny minulého století kriminologii neznámý. Rozbor subjektivních i objektivních kriminogenních faktorů, jakkoliv se opírá o zpracovanou odbornou literaturu, je proveden velmi srozumitelně a i pro odborného čtenáře přehledně, a to evidentně s hlubokou znalostí pramenů, ze kterých diplomantka vycházela. Při analýze preventivních aktivit je záslužně věnována zvýšená pozornost tzv. compliance programům, které se mimochodem v českém prostředí začaly objevovat ještě před přijetím zákona o trestní odpovědnosti právníků osob, a to zejména pod vlivem požadavků zahraničních obchodních partnerů. Správně věnuje diplomantka pozornost rovněž institutu tzv. firemního

ombudsmana, resp. institutu whistleblowingu. Pěkně je nastíněn přehled detekčních a reaktivních instrumentů.

Další kapitola práce je věnována využití poznání kriminogenních faktorů v právním řádu České republiky. Zdařile je vyložen princip přičitatelnosti trestného činu fyzické osoby osobě právnické. Tento výklad ovšem diplomantka neuvádí jako součást merita své práce, ale toliko jako nezbytné východisko pro následující úvahy o možnostech vyvinění právnické osoby z přičtení trestného činu fyzických osob a zejména zaměstnanců. Důvody změny právní úpravy jsou postiženy správně. Upozornění na některé interpretační a aplikační problémy je rozhodně důvodné. Zvláště kladně třeba hodnotit pozornost, kterou diplomantka věnuje vztahu § 8 odst. 2 písm. b) k odstavci pátému tohoto ustanovení. Záslužně zde konfrontuje různé názory, které se v odborné literatuře vyskytly, ačkoliv se nelze ubránit dojmu, že se jedná skutečně o duplicitu, která více problémů přináší, než řeší. Souhlasit třeba s názorem, že v řízení proti právnickým osobám platí zásada vyhledávací, ačkoliv ustanovení o možnosti vyvinění by sváděla k názoru o přenesení důkazního břemene.

V závěru své práce diplomantka stručně a přehledně shrnuje poznatky, ke kterým ve své práci dospěla.

Celkově lze předloženou diplomovou práci hodnotit jako velmi zdařilou. Diplomantka prokázala skutečně hlubokou znalost zvolené problematiky, a to nejen pokud jde o právní úpravu a judikaturu, ale zejména pokud jde o dosavadní zpracování v odborné literatuře, včetně literatury zahraniční. Kladem práce nesporně je velmi dobrá a tvůrčí práce s pramenným materiálem, kdy se diplomantce úspěšně podařilo vyhnout se nebezpečí kompilace. Diplomantka záslužně konfrontuje sporné názory na některé otázky a důsledně se snaží k takovým otázkám vyslovovat vlastní názor. V neposlední řadě třeba vyzdvihnout i velmi dobré formulační schopnosti a jasnost a výstižnost vyjadřování.

Předložená diplomová práce po obsahové i po formální stránce rozhodně splňuje veškeré požadavky na ni kladené a je způsobilým podkladem pro ústní obhajobu.

Při ústní obhajobě své práce by diplomantka mohla vyjádřit svůj názor na otázku, zda nesplnění povinnosti překazit nebo oznámit trestný čin, který byl spáchán při činnosti právnické osoby, může být „omlouváno“ poukazem na to, že mezi právnickou osobou a jejím pracovníkem (který se o činu dozvěděl) je vztah obdobný vztahu „osob blízkých“.

Předběžná klasifikace: výborně

V Praze dne 24.9.2017

JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.

oponent